

ROGLA 2015

Letošnji tabor na Rogli je v organizacijskem delu potekal enako kot prejšnja leta. Tabora se je udeležilo 13 mladih raziskovalcev, ki so svoja znanja dopolnjevali od 4. do 10. julija v geološki, ornitološki in botanični skupini. Lepo vreme je omogočilo izpeljavo večine predvidenih aktivnosti tako na raziskovalnem, kot družabnem delu tabora.

V okviru tabora je bila s pomočjo Zavoda za varstvo narave iz Celja ponovno izvedena tudi praktična delavnica – »hoteli za žuželke«. V bližini Zreč je bil postavljen tudi hotel za žuželke; udeleženci pa so si ogledali tudi staro Ošlakovo kovačijo na Skomarju.. Na koncu raziskovalnega tabora so udeleženci že po tradiciji predstavili delovne rezultate.

Slika št. 1: Udeleženci tabora (foto S. Štajnbaher)

Slika št. 2: Udeleženci s svojimi hotelčki (foto S. Štajnbaher)

Slika št. 3: Udeleženci pred hotelom za žuželke (foto S. Štajnbaher)

Udeleženci **geološke skupine** so imeli različno predznanje, eden pa je že sodeloval na geološkem taboru, zato je bilo pripravi za delo na terenu namenjenega nekoliko več časa. V okviru tabora so tudi preuredili kamninsko zbirko, ki je nastala kot rezultat dela na prejšnjih taborih, ter je razstavljena v galeriji hotela Planja. Zaradi občasnega prestavljanja vitrin so se namreč primerki med seboj pomešali.

Prva terenska dela so opravili na območju Rogle, pri čemer so obiskali že poznane lokacije, iskali pa tudi nove, saj občasno zaradi razvoja turizma potekajo tudi gradbena dela. Zanimive primerke različnih mineralov so odkrili v kosih amfibolita v bližini razglednega stolpa. Pravo vznemirjenje vedno predstavlja obisk kamnoloma v Stranicah, ki ga imenujejo tudi pri Lipi, saj je že dolgo poznano nahajališče različnih vrst fosilov iz zgornje krede Ker je kamnolom aktiven, obstaja vedno možnost novih zanimivih najdb, kar se je že večkrat tudi potrdilo. Področje terenskih raziskav so letos razširili na zahod proti Rakovcu in Hudinji, kjer so odkrili kar nekaj kamnolomov. V vseh prevladuje kamnina gnajs, ki jo domačini prodajajo. Na poti do Lovrenških jezer so odkrili nekaj kosov kamnine diaforit, ter granodiorita, ki sicer predstavlja osnovo osrednjega dela Pohorja, ter bi ga zagotovo našli tudi pod visokim barjem samih Lovrenških jezer in okolice. Zaradi poraslosti je natančen stik kamnin težko najti. Za geološko raziskovanje je bila tudi zanimiva dolga umetno razkrita golica ob novi cesti, ki povezuje Roglo z Mislinjo. V njej se izmenjujeta predvsem različki gnajsa in amfibolit. Med minerali velja omeniti najdbe majhnih primerkov črnega turmalina imenovanega šorlit, ki je poznan že iz več lokacij na Pohorju. Skupino je vodil Viljem Podgoršek.

Slika št. 4: Geološka skupina na terenu (foto S. Štajnbaher)

V času mladinskega raziskovalnega tabora je **ornitološka skupina** pod mentorstvom Milana Vogrina v začetku meseca julija zasledila 35 vrst ptic. Ptice so popisovali na najvišjih predelih Pohorja, nad 1200 metri nadmorske višine.

Pohorje sodi med naša najpomembnejša območja za ptice. Še več, območje je tako pomembno, da sodi med mednarodno pomembna območja v Evropi glede narave, ki jih imenujemo Natura 2000.

Registrirane vrste ptic so popisovali v dveh različnih habitatih: območje turističnega naselja na Rogli ter v gozdovih. K slednjim so šteli tako gozdove, potoke v gozdovih, planje in barja. Na območju Rogle so zasledili 18 vrst, v gozdovih pa 29 vrst. Vrst, ki so jih zasledili v obeh združbah je bilo dvanajst.

Obe združbi so primerjali med seboj na osnovi ugotovljenih ptic s pomočjo Sorensenovega indeksa. Ugotovili so, glede na rezultat ($QS = 51$), da si združbi med seboj nista podobni. To pomeni, da ju naseljujejo različne vrste ptic.

Med tipične gorske vrste, ki jih so jih opazovali in jih v nižini v času gnezdenja ni možno videti sodijo: komatar, povodni kos, siva pevka, mlinarček, gorska sinica in mali krivokljun. Med zanimivejše vrste, ki so jih opazovali, bi izpostavili predvsem povodnega kosa in komatarja, ki imata oba v slovenskem merilu tukaj številčno pomembni populaciji.

Zanimivo je tudi opazovanje pikastega martinca na Lovrenških jezerih, kjer je nekoč celo že gnezdil. To je severna vrsta, ki gnezdi v tajgi in tundri ter barjih severne Evrope.

Slika št. 5: Komatar (foto M. Vogrin)

Slika št. 6: Udeleženci ornitološke skupine (foto M. Vogrin)

Botanična skupina je preučevala rastline okolice Rogle na Pohorju. Odpravili so se na Škratovo učno pot, ki jih je popeljala po gozdovih v okolici hotela Rogla. Spoznavali so značilnosti pohorskega gozda, ki ga sestavlja večinoma smreka (*Picea abies*), saj so bukev (*Fagus sylvatica*) do konca 19. stoletja skoraj v celoti posekali in les porabili v tedanjih glažutah in oglarskih kopah. Med smrekami so opazili posamezne jerebike (*Sorbus aucuparia*), spoznavali pa so tudi značilne rastline podrasti, kot so bela čmerika (*Veratrum album*), šentjanževka (*Hypericum perforatum*), jetičniki (*Veronica*), črnilec (*Melampyrum*), različni šaši (*Carex*)... Opazili so tudi, da so smreke bogato poraščene z lišaji, ki so pokazatelji čistega zraka. Čiste sestoje smreke so opazovali tudi na Osankarici. Tam je sestoj tako gost, da v podrasti ni nobenih rastlin.

V kamnolomu Stranice so preučevali ruderalno rastišče in se seznanili s pojmom pionirskih vrst, npr. konjska griva (*Eupatorium cannabinum*) in invazivnih tujerodnih vrst (*Solidago*). Kamnolom je deloma poraščen z nižjimi in srednje visokimi grmi vrb (*Salix*). Zanimivo je bilo videti navadno dobro misel (*Origanum vulgare*), ki jo imenujejo tudi divji majaron oz. origano. Našli so tudi vse tri rastline, ki so sestavine čaja KRT - kopriva (*Urtica dioica*), rman (*Achillea millefolium*), trpotec (*Plantago lanceolata*). Bogato je cvetela tudi temnordeča močvirnica (*Epipactis atrorubens*), ki spada med kukavičevke (*Orchidaceae*).

Še dva predstavnika družine kukavičevk so našli v neposredni okolici hotela, kjer so bili nastanjeni, na gojenih travnikih sta cvetela dvolistni vimenjak (*Platanthera bifolia*) in navadni kukavičnik (*Gymnadenia conopsea*). Določili so ju (skupaj z ostalimi travniškimi vrstami) s pomočjo Male flore Slovenije in se na ta način naučili uporabe dihonomnih določevalnih ključev.

Pot do Lovrenških jezer je vodila preko planj, ki pa se ponekod zaraščajo. Na resavah so opazovali strnjene sestoje predstavnikov družine vresovk (*Ericaceae*), prevladovali sta jesenska vresa (*Calluna vulgaris*) in borovnica (*Vaccinium myrtillus*). Pogovorili so se tudi o pomenu mikorize za rastline, na resavah namreč prevladuje erikoidna mikoriza. Lovrenška jezera so barjanska okna, ki jih obdaja obsežno visoko barje. Barje je večinoma pokrito z ruševjem (*Pinus mugo*), med katerim raste šotni mah (*Sphagnum*). Na šotnem mahu uspevajo navadna rosika (*Drosera rotundifolia*), nožničavi munec (*Eriophorum vaginatum*), dlakava mahovnica (*Oxycoccus palustris*), rušnati mavček (*Trichophorum cespitosum*), rožmarinka (*Andromeda polifolia*) in druge. Nekatere med njimi so značilne ombrotrofne vrste, ki so prilagojene na mineralno revno in kislo rastišče.

Črno jezero je nastalo po umetni zajezitvi potoka. Na dnu jezera je debela plast mulja, ki je posledica usedanja organskih ostankov odmrlih rastlin in živali, zato ima jezero značilno temno barvo. Jezero obraščajo veliki sestoji preslice. Z določevalnimi ključi so kot različni vrsti prepoznali vodno (*Equisetum fluviatile*) in močvirsko (*Equisetum palustre*) preslico, ki sta si na prvi pogled precej podobni.

Ker so veliko raziskovali vodne ekosisteme, so na več različnih mestih vzeli vzorce vode. Vsem so izmerili pH vrednosti in jih primerjali. Ustekleničena voda (pH = 7 - 8), ljubljanski vodovod (pH = 6 - 7), pohorski vodovod (pH = 5 - 6), potok v gozdu (pH = 5 - 6), Črno jezero (pH = 5), Lovrenška jezera (pH = 4). Najnižji pH imajo Lovrenška jezera, kar potrjujejo tudi kisloljubne rastlinske vrste, ki jih obraščajo. Skupino je vodila dr. Helena Lesar.

Foto št. 7: Botanična skupina na Lovrenških jezerih (foto S. Štajnbaher)

Vodja tabora: Srečko Štajnbaher